Wizualny słowniczek finansowy

72 pojęcia i skróty

Definicja • formuła • krótki przykład

Szybka pomoc podczas czytania map i raportów

Indeks pojęć i skrótów

1 A — A • aktywa, amortyzacja i analizy • 3–4

2 B–C — B–C • bilans, budżet, CAPEX, CCC i cykle • 4–5

3 D–E — D–E • DIO, DPO, DSO, dźwignia, EBIT, EBITDA • 5–6

4 I–K — I–K • IRR, cena, kapitał i koszty • 7–8

5 M–O — M–O • marże, narzut, NPV, zwrot i OPEX • 8–9

6 P — P • płynność, prognozy, progi i przepływy • 10–11

7 R — R • rachunki, ROA, ROE, ROI i rotacje • 12–13

8 W–Z — W–Z • wartość pieniądza, wynik i zapotrzebowanie • 13–14

9 Źródła i konwencje — Źródła i konwencje • 15–16

Szukaj pełnej nazwy albo skrótu.
Każde hasło ma własną definicję;
powiązane hasła ułatwiają porównanie.

Słowniczek • 1

1 Aktywa, zobowiązania i kapitał własny

Zasoby i ich finansowanie.
Aktywa = zobowiązania + kapitał własny; przykład: 200 = 80 + 120 tys. zł.

2 Amortyzacja a gotówka

Amortyzacja jest kosztem rozłożonym w czasie, nie bieżącym przelewem.
Maszyna 60 000 zł przez 60 miesięcy: 1 000 zł miesięcznie.

3 Analiza odchyleń

Porównanie wykonania z planem
Koszt 45 000 zamiast 40 000 zł: +5 000 zł; oceń przyczynę i wolumen.

4 Analiza pionowa bilansu

Udział pozycji w sumie bilansowej.
Zapasy 60 000 / aktywa 300 000 = 20%; sprawdź jakość zapasu.

5 Analiza pionowa wyniku

Udział pozycji w sprzedaży.
Wynagrodzenia 80 000 / sprzedaż 400 000 = 20%; zachowaj porównywalny zakres.

6 Analiza pozioma

Zmiana między okresami.
Wzrost 50 do 60 tys. zł: +10 tys. i +20%; zerowa baza wyklucza zwykłą dynamikę.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 2

1 Analiza scenariuszy

Porównanie spójnych wariantów przyszłości. Mniejszy wolumen zmienia sprzedaż, koszty zmienne i gotówkę; nie zmieniaj tylko przychodu.

2 Bilans

Stan aktywów i źródeł finansowania na dzień. Przykład: aktywa 500 = zobowiązania 300 + kapitał 200 tys. zł.

3 Budżet

Uzgodniony plan działań i liczb. 500 usług × 200 zł = 100 000 zł sprzedaży; sprawdź zasoby i płatności.

4 Budżetowanie krok po kroku

Budowa spójnego planu: założenia → sprzedaż → koszty → zasoby → gotówka. Cel 1 000 sztuk wymaga odpowiednich mocy.

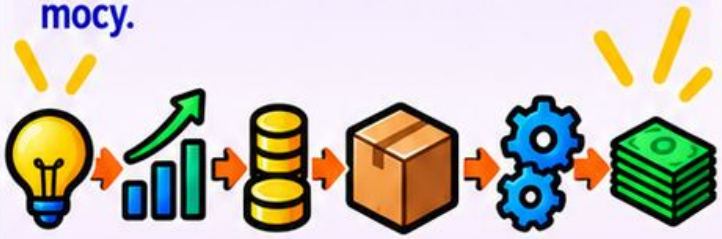

5 CAPEX

Nakłady na długoterminowe aktywa. Zakup maszyny, 60 000 zł to wydatek inwestycyjny; późniejsza amortyzacja jest odrębnym kosztem.

6 CCC

Cash Conversion Cycle, czyli cykl konwersji gotówki.
CCC = DIO + DSO − DPO;
35 + 25 − 20 = 40 dni.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 3

1 Cykl konwersji gotówki

Czas finansowania cyklu po uwzględnieniu dostawców. Zapasy 35 dni + należności 25 – dostawcy 20 = 40 dni.

2 Cykl operacyjny

Czas od zapasu do zapłaty klienta: DIO + DSO. 35 + 25 = 60 dni; nie odejmuj dostawców.

3 Czym są finanse przedsiębiorstwa

Zarządzanie wynikiem, gotówką i finansowaniem zasobów. Sprzedaż kredytowa poprawia przychód, ale może zwiększyć potrzebę finansowania.

4 Czytanie sprawozdań krok po kroku

Połącz wynik, bilans i przepływy. Gdy należności rosną szybciej niż sprzedaż, sprawdź płatności oraz jakość przychodu.

5 Decyzja finansowa w małej firmie

Porównanie przyszłych różnic między działaniem a alternatywą, Zlecenie: 12 000 przychodu – 8 000 dodatkowych kosztów = 4 000 zł

6 DIO

Days Inventory Outstanding: średni zapas / koszt własny sprzedaży × dni. 40/240 × 90 = 15 dni; spójna wycena kosztowa.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 4

1 DPO

Days Payables Outstanding:
średnie zobowiązania handlowe / zakupy kredytowe × dni.

20/120 × 90 = 15 dni; sprawdź zaległości.

2 DSO

Days Sales Outstanding:
średnie należności handlowe / sprzedaż kredytowa × dni.

30/180 × 90 = 15 dni; uzgodnij VAT.

3 Działalność operacyjna, inwestycyjna i finansowa

Trzy kategorie przepływów: zapłata klienta, zakup maszyny, wpływ kredytu. Klasyfikuj według treści i stosowanych zasad.

4 Dźwignia finansowa

Dług wzmacnia wynik i ryzyko właścicieli.

EBIT 15 000 – odsetki 5 000 = 10 000 zł przed podatkiem.

5 EBIT

Wynik przed odsetkami i podatkiem. W prostym uzgodnieniu:

netto 35 + podatek 10 + odsetki 5 = 50 tys. zł.

6 EBITDA

EBIT + amortyzacja.

50 + 12 = 62 tys. zł.

To nie gotówka: pomija inwestycje i zmiany kapitału obrotowego.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 5

1 IRR

Stopa zerująca NPV. −10 000 dziś i +12 100 za rok: 21%. Możliwe wielokrotne IRR; ranking potwierdzaj NPV.

2 Kalkulacja ceny

Cena przy zadanej marży = koszt / (1 − marża). 80 / 0,80 = 100 zł; sprawdź popyt.

3 Kapitał i wynik zatrzymany

Wynik pozostawiony w firmie zwiększa kapitał, lecz może finansować zapasy. Kapitał 100 + zysk 20 − wypłata 5 = 115 tys.

4 Kapitał obrotowy netto

Aktywa obrotowe − zobowiązania krótkoterminowe. 140 − 100 = 40 tys. zł; dodatnia wartość nie gwarantuje dostępnej gotówki.

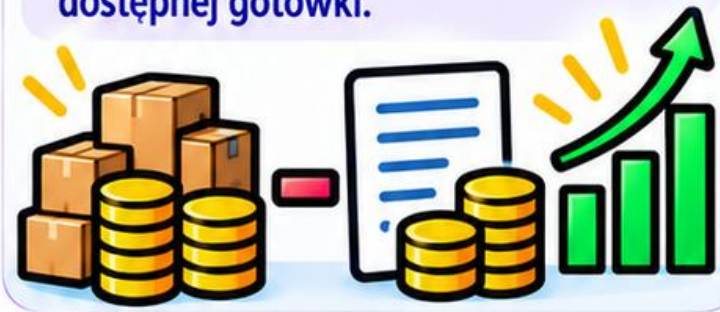

5 Kapitał własny a kapitał obcy

Własny to udział właścicieli; obcy wiąże się ze zobowiązaniami. Wkład 60 i pożyczka 40 finansują 100 tys. zł.

6 Koszt własny sprzedaży

Koszt odpowiadający sprzedanym pozycjom. Towary: zapas początkowy 20 + zakupy 60 − końcowy 15 = koszt 65 tys. zł.

Źródła: [1], [2], [3], [4], [5]

Słowniczek • 6

1 Koszty stałe i zmienne

Stałe nie reagują na wolumen w danym zakresie; zmienne reagują. 6 000 czynszu + 20 zł × 300 = 12 000 zł.

2 Margines bezpieczeństwa

Sprzedaż ponad próg. (50 000 – 40 000)/50 000 = 20%; zachowaj założenia ceny, kosztów i miksu.

3 Marża a narzut

Ta sama różnica, inne mianowniki. Cena 150, koszt 100: marża 50/150 = 33,33%; narzut 50/100 = 50%.

4 Marża brutto

Tutaj: zysk brutto ze sprzedaży / sprzedaż. (200 – 130)/200 = 35%; to inna kategoria niż wynik przed podatkiem.

5 Marża netto

Wynik netto / sprzedaż × 100%. 12 000/240 000 = 5%; wynik nie jest saldem środków pieniężnych.

6 Marża operacyjna

Wynik operacyjny / sprzedaż × 100%. 18 000/300 000 = 6%; sprawdź zdarzenia jednorazowe w operacjach.

Źródła: [1], [2], [3]

Słowniczek • 7

1 Marża pokrycia

Sprzedaż minus koszty zmienne. Cena 100 – zmienne 60 = 40 zł na koszty stałe i wynik.

2 Narzut

Różnica ceny i kosztu podzielona przez koszt. (150 – 120)/120 = 25%; mianownikiem nie jest cena.

3 NPV

Suma zdyskontowanych przyrostowych przepływów. −10 000 + 12 100/1,10 = 1 000 zł; wynik zależy od stopy i założeń.

4 Ocena opłacalności inwestycji

Połącz wartość projektu i finansowanie. Sprawdź NPV, ryzyka oraz nakład i kapitał obrotowy przed pierwszym wpływem.

5 Okres zwrotu

Czas odzyskania nakładu z przepływów. 90 000/30 000 rocznie = 3 lata; prosty zwrot pomija dyskontowanie i dalsze przepływy.

6 OPEX

Bieżące koszty działalności, odróżniane od nakładów inwestycyjnych. Przykład: miesięczny czynsz 3 000 zł; koszt nie zawsze oznacza zapłatę w miesiącu.

Źródła: [1], [2], [3], [4]

Słowniczek • 8

1 Plan płynności

Prognoza salda według terminów płatności.
7 000 + 8 000 – 18 000 = –3 000 zł;
zaplanuj finansowanie luki.

2 Płynność bieżąca

Aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe.
180/120 = 1,5;
oceń jakość aktywów, branżę i sezonowość.

3 Płynność gotówkowa

Pieniądze i ekwiwalenty / zobowiązania krótkoterminowe.
30/120 = 0,25;
sprawdź dostępność środków i najbliższe terminy.

4 Płynność szybka

Tutaj: (aktywa obrotowe – zapasy – rozliczenia krótkoterminowe) / zobowiązania krótkoterminowe.
(180 – 50 – 10)/120 = 1,0.

5 Pokrycie odsetek

EBIT / koszty odsetek.
80 000/20 000 = 4 razy;
miara nie obejmuje spłaty kapitału długu.

6 Powiązania trzech sprawozdań

Wynik łączy się z kapitałem, przepływy z gotówką.
Zysk 10 tys. zwiększa kapitał przy braku innych zmian.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 9

1 Prognoza finansowa

Aktualny szacunek przyszłości. Wykonanie 450 + przewidywana dalsza sprzedaż 600 = 1 050 tys. zł; oznacz datę wersji.

2 Próg rentowności ilościowy

Koszty stałe / jednostkowe pokrycie. 12 000/(100 – 60) = 300 sztuk; sprawdź moce i założenia.

3 Próg rentowności wartościowy

Koszty stałe / stopa pokrycia. 12 000/40% = 30 000 zł sprzedaży; zmiana miksu może zmienić próg.

4 Przepływy pieniężne

Ruch pieniędzy w okresie. Wpływy 40 – wypływy 47 = –7 tys. zł; to zmiana, nie saldo końcowe.

5 Przychód, koszt, wydatek i inwestycja

Przychód i koszt tworzą wynik; wydatek zmniejsza gotówkę; inwestycja służy przyszłym korzyściom. Zakup maszyny łączy różne momenty ujęcia.

6 Rachunek przepływów pieniężnych

Wyjaśnia zmianę gotówki. Operacje +50, inwestycje −70, finansowanie +30 = +10 tys. zł; uzgodnij salda.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 10

1 Rachunek zysków i strat

Przychody i koszty okresu prowadzą do wyniku. Sprzedaż 100 – koszty operacyjne 82 = wynik operacyjny 18 tys. zł.

2 ROA

Wynik netto / średnie aktywa × 100%. 24 000/400 000 = 6%; porównuj podobne modele biznesowe i wycenę.

3 ROE

Wynik netto / średni kapitał własny × 100%. 30 000/200 000 = 15%; ujemny kapitał utrudnia standardową interpretację.

4 ROI

Tutaj: skumulowany przyrostowy wynik netto projektu / nakład początkowy. 15 000/50 000 = 30% za trzy lata, bez dyskontowania.

5 Rotacja aktywów

Sprzedaż / średnie aktywa. 900/600 = 1,5 raza rocznie; miara wykorzystania majątku, a nie marży.

6 Rotacja należności w dniach

DSO: średnie należności / sprzedaż kredytowa × dni. 30/180 × 90 = 15 dni; sprawdź wiekowanie.

Źródła: [1], [3]

Słowniczek • 11

1 Rotacja zapasów w dniach

DIO: średni zapas / koszt własny sprzedaży × dni.
40/240 × 90 = 15 dni;
zbadaj zapasy bez ruchu.

2 Rotacja zobowiązań w dniach

DPO: średnie zobowiązania handlowe / zakupy kredytowe × dni.
20/120 × 90 = 15 dni;
oddziel zaległości.

3 Wartość pieniądza w czasie

Przyszłe pieniądze przelicza się stopą dyskontową.
11 000 zł za rok / 1,10 = 10 000 zł dziś.

4 Wpływ gotówki a przychód

Wpływ zwiększa pieniądze, przychód dotyczy wyniku.
Usługa majowa 8 000 zł zapłacona w czerwcu rozdziela dwa momenty.

5 Wpływy i wypływy

Wpływy zwiększają, wypływy zmniejszają środki.
9 000 wpływów − 10 000 wypływów = −1 000 zł zmiany przed saldem początkowym.

6 Wskaźnik zadłużenia

Tutaj: zobowiązania i rezerwy / aktywa.
300/500 = 60%; oddziel dług oprocentowany, dostawców i terminy spłat.

Źródła: [1], [3], [4]

Słowniczek • 12

1 Wynik finansowy

Przychody minus koszty okresu. 50 000 – 53 000 = strata 3 000 zł; nie utożsamiaj wyniku z gotówką.

2 Wypływ gotówki a wydatek

W planie gotówki oba oznaczają zmniejszenie środków. Rata 2 500 zł może zawierać kapitał 2 000 i odsetki 500 zł.

3 Zapotrzebowanie na kapitał obrotowy

W modelu operacyjnym: zapasy + należności – zobowiązania handlowe. 50 + 70 – 40 = 80 tys. zł.

4 Zasada memoriałowa a ujęcie kasowe

Memoriał przypisuje wynik do okresu; ujęcie kasowe śledzi zapłatę. Czynsz grudniowy opłacony w styczniu pokazuje różnicę.

5 Zysk bez gotówki

Zysk może zostać związany w należnościach i zapasach. Sprawdź również inwestycje i spłatę długu, zanim wyjaśnisz bank.

6 Zysk, obroty i gotówka

Obroty to tutaj sprzedaż bez VAT; zysk to dodatni wynik; gotówka to zasób pieniędzy. Te wartości zwykle się różnią.

Źródła: [1], [3]

Źródła i przyjęte definicje

1 ZPE

[1] ZPE — Słownik pojęć ekonomicznych. Podstawowe pojęcia wyniku, sprzedaży i przepływów.

zpe.gov.pl • D11pjlcls

2 PARP

[2] PARP — Marża, narzut i zysk. Różne mianowniki marży i narzutu.

parp.gov.pl • artykuł 88392

3 CFA Institute

[3] CFA Institute — Financial Analysis Techniques. Rodziny wskaźników i interpretacja porównawcza.

cfainstitute.org • Financial Analysis Techniques

Pełne adresy źródeł znajdują się w wykazie źródłowym publikacji. Dostęp: 26.10.2026.

Branża – trend – dane

Branża

Trend

Dane

Katalog alfabetyczny

Wskaźniki nie mają jednej idealnej wartości dla wszystkich branż. Porównuj trend, model działalności i jakość danych.

Metody inwestycyjne i konwencje

1 NPV – oś przepływów

[4] ACCA — Investment appraisal. Przyrostowe przepływy i dyskontowanie.

accaglobal.com • Investment appraisal

2 IRR – krzywa IRR

[5] ACCA — The internal rate of return. IRR, niestandardowe przepływy i konflikty rankingu.

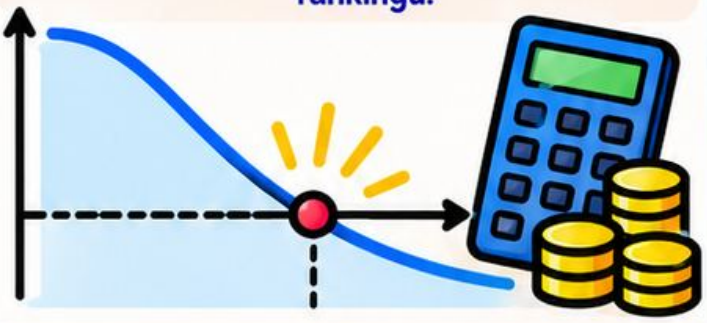

accaglobal.com • The internal rate of return

3 ROA i ROE

ROA i ROE wykorzystują tu średni stan aktywów lub kapitału. Przy dużych zmianach stosuj częstsze średnie.

4 ROI – definicja i horyzont

ROI ma jawną definicję: skumulowany przyrostowy wynik netto / nakład początkowy. Zawsze podawaj horyzont.

5 DSO, DPO i DIO

DSO, DPO i DIO używają średnich stanów i spójnych podstaw. CCC = DIO + DSO − DPO.

6 EBITDA – uwagi

EBITDA nie jest gotówką. Przykłady uproszczono dla celów dydaktycznych; nie stanowią wzorców branżowych.

